

49 straipsnis. Žurnalistų etikos inspektorius

1. Žurnalistų etikos inspektorius (toliau – inspektorius) yra valstybės pareigūnas, kuris prižiūri, kaip įgyvendinamos šio Įstatymo nuostatos.

2. Inspektorius 5 metams skiria Seimas iš kandidatų, kuriuos pasiūlo organizacijos, kurios vienija viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir žurnalistus ir kurių narių veiklai taikomos Kodekso normos. Tas pats asmuo inspektoriumi negali būti skiriamas daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Paskirtas inspektoriumi asmuo eina pareigas tol, kol paskiriamas naujas inspektorius.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1357](#), 2014-11-25, paskelbta TAR 2014-12-04, i. k. 2014-18935

3. Inspektoriumi skiriamas neprikaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir pareigoms atlikti būtiną kompetenciją.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1357](#), 2014-11-25, paskelbta TAR 2014-12-04, i. k. 2014-18935

4. Inspektoriumi negali būti Seimo, Vyriausybės nariai, politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai. Inspektorius ir jo šeimos nariai negali būti susiję darbo santykiais su viešosios informacijos rengėjais ir (ar) skleidėjais, negali turėti viešosios informacijos rengėjų ir (ar) skleidėjų akcijų. Savo kadencijos laikotarpiu inspektorius negali dalyvauti politinėje veikloje.

5. Inspektorius vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, ratifikuotomis Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksu ir kitais teisės aktais.

6. Inspektorius veikia grindžiama teisėtumo, nešališkumo, nepriklausomumo, teisingumo ir viešumo principais.

7. Inspektorius negali eiti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, taip pat gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus nustatytą pagal Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymą ir užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą.

8. Inspektorius atleidžiamas iš pareigų, kai:

1) pasibaigia jo įgaliojimų laikas ir jis neskiriamas kitai kadencijai;

2) jis atsistatydina;

3) nedirba dėl laikinojo nedarbingumo ilgiau kaip 120 kalendorinių dienų iš eilės arba ilgiau kaip 140 dienų per paskutinius 12 mėnesių, jei įstatymų nenustatyta, kad dėl tam tikros ligos pareigos paliekamos ilgesnį laiką, arba inspektorius pagal Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvadą negali eiti šių pareigų;

4) jam įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis;

5) daugiau kaip pusė visų Seimo narių pareiškia nepasitikėjimą juo;

6) praranda Lietuvos Respublikos pilietybę.

9. Inspektorius, priimdamas sprendimą, gali pasitelkti ekspertų grupes (ekspertus), kurios teikia išvadas dėl spaudos leidinių, audiovizualinių kūrinių, radijo ir televizijos programų ar atskirų programų, interneto svetainių ar kitų visuomenės informavimo priemonių ir (ar) jų turinio priskyrimo erotinio, pornografinio ir (ar) smurtinio pobūdžio informacijos kategorijoms, taip pat išvadas apie tai, ar viešoji informacija skatina nesantaiką dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Ekspertų grupių (ekspertų) sudėtį ir skaičių tvirtina inspektorius. Ekspertų grupės (ekspertai) atsako už savo išvados (išvadų) teisingumą įstatymų nustatyta tvarka. Ekspertų grupės (ekspertai) veikia pagal inspektorius patvirtintą darbo reglamentą. Visuomenės informavimo priemonių priskyrimo erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio informacijos kategorijoms aprašą ir apmokestinimo už visuomenės informavimo priemonių priskyrimą erotinio, pornografinio ir (ar) smurtinio pobūdžio informacijos kategorijoms tvarką nustato Vyriausybė inspektorius teikimu.

10. Inspektorius veikia užtikrina Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba. Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba yra valstybės biudžetinė įstaiga, jai vadovauja inspektorius.

11. Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba yra viešasis juridinis asmuo ir turi antspaūdą su Lietuvos valstybės herbu ir pavadinimu „Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba“. Už antspaudo naudojimą ir saugojimą atsako inspektorius. Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos buveinė yra Vilniuje. Patalpas jai suteikia Vyriausybė.

12. Inspektorius, Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos ir prie jos veikiančių ekspertų grupių (ekspertų) veikla finansuojama iš valstybės biudžeto. Biudžete šiai veiklai skirtos lėšos nurodomos atskira eilute.

13. Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos uždavinius, funkcijas, teises ir pareigas, struktūrą, darbo organizavimą ir finansavimą nustato Seimo patvirtinti Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos nuostatai.

14. Inspektorius kartą per metus atsiskaito Seimui už savo ir Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos veiklą ir iki kiekvienų metų balandžio 1 dienos pateikia metinę veiklos ataskaitą. Ji viešai skelbiama Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos interneto svetainėje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-348](#), 2009-07-15, *Žin.*, 2009, Nr. 89-3804 (2009-07-28)

Nr. [XI-1046](#), 2010-09-30, *Žin.*, 2010, Nr. 123-6260 (2010-10-18)

Nr. [XI-2353](#), 2012-11-06, *Žin.*, 2012, Nr. 132-6681 (2012-11-15)

50 straipsnis. Inspektorius kompetencija

1. Inspektorius atlieka šias funkcijas:

1) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo;

2) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl jų teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo visuomenės informavimo priemonėse;

3) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl jų asmens duomenų tvarkymo pažeidimo visuomenės informavimo priemonėse;

4) pagal savo kompetenciją prižiūri, kaip įgyvendinamos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos;

5) vertina, kaip informuojant visuomenę laikomasi šiame ir kituose visuomenės informavimo reglamentuojančiuose įstatymuose bei teisės aktuose nustatytų visuomenės informavimo principų;

6) teikia Seimui ir kitoms valstybės institucijoms siūlymus dėl šio ir kitų visuomenės informavimo reglamentuojančių įstatymų bei teisės aktų tobulinimo ir įgyvendinimo;

7) vadovaudamasis ekspertų grupių (ekspertų) išvadomis, priskiria spaudos leidinius, audiovizualinius kūrinius, radijo ir televizijos programas ar atskiras programas, informacinės visuomenės informavimo priemones ar kitas visuomenės informavimo priemones ir (ar) jų turinį erotinio, pornografinio ir (ar) smurtinio pobūdžio informacijos kategorijoms ir informuoja Valstybinę mokesčių inspekciją prie Finansų ministerijos apie erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio spaudos leidinius;

8) vadovaudamasis ekspertų grupių (ekspertų) išvadomis, nustato, ar visuomenės informavimo priemonėse paskelbta viešoji informacija skatina nesantaiką dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų;

9) bendradarbiauja su Europos Sąjungos ir kitų šalių analogiškais institucijomis, pagal savo kompetenciją atstovauja Lietuvos Respublikai tarptautinėse organizacijose;

10) kas dveji metai rengia ir skelbia analitinę apžvalgą – visuomenės informavimo demokratinės kultūros plėtros gaires;

11) atlieka viešosios informacijos stebėseną visuomenės informavimo priemonėse, išskyrus radijo ir televizijos programų stebėseną.

2. Atlikdamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, inspektorius turi teisę:

1) turėdamas informacijos apie pažeidimus, nenurodytus skunduose (pareiškimuose), šio Įstatymo nustatyta tvarka savo iniciatyva pradėti tyrimą arba perduoti surinktą tyrimo medžiagą ištirti kitoms kompetentingoms valstybės institucijoms;

2) šio įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti iš viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų informaciją, įskaitant jų valdomose visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją (transliuotų programų vaizdo ir garso įrašus, leidinių egzempliorius, jų kopijas), būtiną savo funkcijoms atlikti;

3) nemokamai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtiną savo funkcijoms atlikti;

4) įstatymų nustatyta tvarka, tačiau tik tokia apimtimi, kiek reikia jo funkcijoms atlikti, susipažinti su valstybės, tarnybos, komercinę ar banko paslaptį sudarančiais dokumentais, taip pat dokumentais, kuriuose yra informacijos apie įstatymų saugomus asmens duomenis;

5) nepažeisdamas asmenų teisių ir teisėtų interesų, filmuoti, fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus, naudoti kitas technines priemones tyrimų metu įstatymų nustatyta tvarka;

6) dalyvauti Seimo, Vyriausybės, kitų valstybės įstaigų organizuojamuose posėdžiuose, pasitarimuose, jų sudarytų komisijų ir darbo grupių veikloje, taip pat viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veiklos reglamentavimo ir savitvarkos institucijų posėdžiuose, kai svarstomi klausimai, susiję su šio Įstatymo nuostatų įgyvendinimu, inspektoriaus veikla arba jo atliekamu tyrimu, pareikšti juose savo nuomonę;

7) sudaryti darbo grupes, komisijas teisės aktams ir pasiūlymams rengti, renginiams organizuoti ir kitiems aktualiems klausimams nagrinėti;

8) šiame ir kituose įstatymuose nustatytoms funkcijoms atlikti pasitelkti ekspertų grupes (ekspertus), nustatyti jų darbo reglamentus ir apmokėjimo tvarką.

3. Atlikdamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, inspektorius gali priimti sprendimą:

1) įspėti viešosios informacijos rengėjus ir skleidėjus, už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus (fizinius) asmenis apie pastebėtus šio Įstatymo ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir reikalauti juos pašalinti;

2) reikalauti, kad viešosios informacijos rengėjas ar skleidėjas nustatyta tvarka paneigtų paskelbtą tikrovės neatitinkančią informaciją, žeminančią asmens garbę ir orumą ar kenkiančią jo dalykinei reputacijai, teisėtiems interesams, arba sudarytų asmeniui galimybę pačiam atsakyti ir paneigti tokią informaciją;

3) kreiptis į kompetentingas valstybės institucijas ir Asociaciją dėl pastebėtų šio įstatymo ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1357](#), 2014-11-25, paskelbta TAR 2014-12-04, i. k. 2014-18935

4) Administracinių nusižengimų kodekso nustatytais atvejais pradėti administracinio nusižengimo teiseną;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-2615](#), 2016-09-20, paskelbta TAR 2016-09-29, i. k. 2016-24189

5) Administracinių nusižengimų kodekso nustatytais atvejais nagrinėti administracinių nusižengimų bylas ir skirti administracines nuobaudas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-2615](#), 2016-09-20, paskelbta TAR 2016-09-29, i. k. 2016-24189

6) skundą (pareiškimą) pripažinti nepagrįstu;

7) tyrimą, pradėtą savo iniciatyva, baigti, jeigu pažeidimai ar aplinkybės, dėl kurių buvo pradėtas tyrimas, nepasitvirtina;

8) atsisakyti nagrinėti skundą (pareiškimą);

9) skundo (pareiškimo) nagrinėjimą nutraukti.

4. Inspektoriui teikiamame skunde (pareiškime) turi būti nurodyta:

1) skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) vardas, pavardė ir adresas;

2) konkreti visuomenės informavimo priemonė ir publikacija ar laida, kuriose buvo paskleista informacija, žeminanti skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) garbę ir orumą, pažeidžianti teisę į privataus gyvenimo apsaugą ar nepilnamečių interesus;

3) kokia paskleista informacija neatitinka tikrovės, kaip yra pažeista teisė į privatumą, kaip pakenkta nepilnamečių interesams;

4) prašymo inspektoriui turinys;

5) skundo (pareiškimo) surašymo data ir skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) parašas.

5. Skundas (pareiškimas), kuriame nėra bent vieno iš reikalavimų, numatytų šio straipsnio 4 dalyje, nenagrinėjamas, jei inspektorius nenusprendžia kitaip. Tuo atveju, kai inspektorius atsisako nagrinėti skundą (pareiškimą) dėl jo turinio reikalavimų trūkumų, asmuo (pareiškėjas) apie tai informuojamas per 5 darbo dienas, nurodant šiuos trūkumus. Pašalinus trūkumus asmuo (pareiškėjo) skundas (pareiškimas) yra priimamas nagrinėti, o jo pateikimo data laikoma ta diena, kai buvo gautas skundas (pareiškimas), atitinkantis jam keliamus reikalavimus.

6. Šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nustatytais atvejais inspektorius nagrinėja tik tų asmenų, kurių teisės visuomenės informavimo priemonėse yra pažeistos, arba jų atstovų pagal įstatymą, taip pat šių asmenų atstovų pagal pavedimą skundus (pareiškimus). Šiais atvejais anoniminiai skundai (pareiškimai) netiriami.

7. Šio straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytu atveju inspektorius nagrinėja ne tik tų asmenų, kurių teisės buvo pažeistos visuomenės informavimo priemonėse, arba jų atstovų pagal įstatymą skundus (pareiškimus),

bet ir kitų asmenų (pareiškėjų) pateiktus, taip pat anoniminius skundus (pareiškimus). Šiuo atveju tyrimą inspektorius gali pradėti savo iniciatyva.

8. Skundais (pareiškimais) nelaikomi suinteresuotų asmenų (pareiškėjų) rašytiniai ar žodiniai kreipimaisi, prašymai ir pranešimai, kuriuose ne skundžiami viešosios informacijos rengėjų ir (ar) skleidėjų veiksmai, o prašoma paaiškinti, suteikti informaciją ar pageidaujamus dokumentus, pareikšti nuomonę ar pateikti išvadą dėl šio Įstatymo nuostatų įgyvendinimo.

9. Inspektorius atsisako nagrinėti skundą (pareiškimą) ir jį grąžina skundą (pareiškimą) pateikusiam asmeniui (pareiškėjui), jeigu:

1) skunde (pareiškime) nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso inspektoriaus kompetencijai. Šiuo atveju skundas (pareiškimas) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduodamas viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai pranešama pateikusiam skundą (pareiškimą) asmeniui (pareiškėjui). Kai kompetentinga asmens skundą (pareiškimą) nagrinėti institucija yra teismas, skundas (pareiškimas) grąžinamas jį pateikusiam asmeniui (pareiškėjui) ir pateikiama reikalinga informacija;

2) pradėjus nagrinėti skundą (pareiškimą) paaiškėja, kad skundą (pareiškimą) tuo pačiu klausimu nagrinėja ir teismas. Šiuo atveju skundo (pareiškimo) nagrinėjimas sustabdomas, kol teismas skundą (pareiškimą) išnagrinės. Apie skundo (pareiškimo) nagrinėjimo sustabdymą pranešama skundą (pareiškimą) pateikusiam asmeniui (pareiškėjui). Šiuo atveju skundo (pareiškimo) tyrimas atnaujinamas tik asmeniui (pareiškėjui) pageidaujant ir apie tai informavus inspektorių raštu;

3) teismas ar inspektorius jau yra priėmęs sprendimą tuo pačiu klausimu ir asmuo (pareiškėjas) nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių ginčyti sprendimą. Šiuo atveju apie sprendimą nenagrinėti skundo (pareiškimo) asmeniui (pareiškėjui) pranešama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo skundo (pareiškimo) gavimo dienos;

4) neįmanoma pradėti skundo (pareiškimo) tyrimo dėl duomenų trūkumo, o skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas) prašomas nepateikia būtinų skundo (pareiškimo) tyrimui duomenų arba dėl objektyvių priežasčių negali jų pateikti;

5) dėl skunde (pareiškime) keliamo klausimo (skundo (pareiškimo) dalyko) yra priimtas procesinis sprendimas iškelti baudžiamąją bylą;

6) asmuo (pareiškėjas) atsisako skundo (pareiškimo) ir apie tai praneša inspektoriui raštu.

10. Šio straipsnio 9 dalies 6 punkte nustatytu atveju asmeniui (pareiškėjui) atsisakius dalies skundo (pareiškimo) reikalavimų, nagrinėjama tik ta skundo (pareiškimo) dalis, kurios reikalavimų nebuvo atsisakyta.

11. Tuo atveju, kai priimamas sprendimas atsisakyti nagrinėti skundą (pareiškimą), skundą (pareiškimą) pateikusiam asmeniui (pareiškėjui) turi būti nurodyti atsisakymo jį nagrinėti pagrindai.

12. Skundo (pareiškimo) tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 9 dalyje nurodytos aplinkybės.

13. Inspektorius gautą skundą (pareiškimą) išnagrinėja per tris mėnesius nuo skundo (pareiškimo) gavimo dienos.

14. Jei skundas (pareiškimas) yra pagrįstas, inspektorius gali priimti vieną iš šio straipsnio 2 dalyje numatytų sprendimų. Su juo inspektorius supažindina skundą (pareiškimą) pateikusi asmenį (pareiškėją), viešosios informacijos rengėjus ir (ar) skleidėjus, už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis.

15. Tais atvejais, kai skundas (pareiškimas) pripažįstamas nepagrįstu, inspektorius privalo raštu motyvuotai atsakyti skundą (pareiškimą) pateikusiam asmeniui (pareiškėjui).

16. Inspektoriaus sprendimai, išskyrus šio straipsnio 17 dalyje nustatytus atvejus, skelbiami Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto svetainėje. Šiais atvejais rezoliucinė inspektoriaus sprendimo dalis turi būti nedelsiant paskelbta toje visuomenės informavimo priemonėje, kurioje inspektorius nustatė pažeidimą.

17. Tais atvejais, kai viešai paskelbus inspektoriaus sprendimą gali būti pažeistos asmens teisės ir (ar) teisėti interesai arba kai sprendimo paskelbti neprašo skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas), inspektoriaus sprendimas viešai neskelbiamas. Tokiais atvejais su inspektoriaus sprendimu supažindinamas tik skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas) ir tas viešosios informacijos rengėjas ir (ar) skleidėjas, kurio valdomoje visuomenės informavimo priemonėje nustatytas pažeidimas.

18. Inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo arba, jeigu sprendimas neskelbiamas viešai, nuo pranešimo apie jo priėmimą gavimo dienos.

19. Inspektoriaus teisėtų reikalavimų, priimtų sprendimų nevykdymas ar kitoks trukdymas inspektoriui įgyvendinti šio Įstatymo jam suteiktas teises ar įgaliojimus užtraukia administracinę atsakomybę.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-348](#), 2009-07-15, Žin., 2009, Nr. 89-3804 (2009-07-28)
Nr. [XI-1046](#), 2010-09-30, Žin., 2010, Nr. 123-6260 (2010-10-18)
Nr. [XI-2353](#), 2012-11-06, Žin., 2012, Nr. 132-6681 (2012-11-15)